

Pridržana na cijlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jednokrat.

Uz svaku svakovrstnu predmetu molimo na prednostno uputiti.
Neprikladna neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 7. Ožujka 1872.

Broj 10.

O PODIZANJU I USTROJENJU ŠKOLAH.

Utemeljij si i gradi doma glasovite
škole za što sretnije naobraženje
mladeži!
Komenski.

Vi, roditelji, knezovi i obćinari; vi starešine puka, koji ste Bogom pozvani, da s iskustva poučenim i dozrijanim razumom mudro upravljate obćine: vaša je prva i duši privezana sveta zadaća, da kao što otac brižno i oprezno upravlja svoju kuću; tako isto i vi svi skupa na sviest obvezani, dužni ste obćini biti pravi osrećitelji, dobre vodje, svitile svetiljke i oštri mačevi, te kao takovi imate obćine uredjivati upravljati i voditi pravom stazom vrēmenite i vjekovite srēće. U vašoj je ruci srēća i nesreća mladoga nam potomstva. Na vaših ramenih opoćiva zamišljena briga. Vi vi baš strog račun polagati ćete jednoć strogom sudcu, kojno vam govori: moje je srebro, moje je zlato, a vi ste janjićem svojim jedna mēsta našli u jaslicah.

Hajdte! stavite sred okrilja prirode te na otvorene oći živo se ućite izpunjavati zakon Božji. Eno, bilje (cvietje trava) stalno slēdi zakon; a životinja od Stvorca si ucipljen nagon. Pa što priroda ćini bez sviesti, vi razumni starešine i poglavari, da to nećinite sa sviesti i razbora? Gdē je vēćni Stvoritelj upiso svoju volju i strog zakon u nesvēstnu prirodu, za da vas to neveže? Zar da vi taj zakon izbrišete iz svoje sviesti?

Hajdte! stavite se pred košnicu, te na oba oka motrite, kako drobne pēce marljivo rade i slažu sladki med. Nu, nije li vas Bog tim vēćma s razbora pozvo, da sa zdrava uma što sdušnije napravite si košnice t. j. škole (ućione), gdē bi vam sitne pēcelice t. j. do srca vam najmilija dēćica skupljala i slagala od meda sladki sok i slador nauka, po kojem bi jednoć ćinom

dozrijanim i usavršenim plodom osladjivali sebi i vam život.

Dosta smo se nasidili u mraku, nu ne toliko s krivnje naše, koliko skrivnje bivši zlohottnih vodjah,*) koji su nam pred oćima trnuli svietlost, te iduć zlo, vodili nas zlo. Proklet bio svaki, koj zavadja sliepca, da bludi na svom putu, veli Bog (Deut. 27. 19.); proklet dakle i onaj, koj mogav sliepca na pravi put svrnuti. toga nećini.

Vi oćci, vi poglavari obćine! Vi kano živi svjedoci tomu baš na vlastite uši ćujete danas, gdē se mnogi osvietštenik gruva u prsa i žalovito jadom jadicu kuje govoreći:

Ej! da mi Bogo godinice dade,
Baš u tutanj potrošene mlade:
Sad bi znao, što bi sve ćinio,
Seb' na korist dobro obavio
Skupo vrēme te zlatna mladosti,
Mladu klicu plodom budućnosti. — —
Škola, škola! temeljem krieposti
Jeste, bit će svakom do starosti.

(Slidi.)

Bunjevac.

ŽELEĆ DA SE DUŠA NAŠEG RODA NASLADJIVA NA SVAKOM UKUSNOM PLODU KOJI SE RODI NA STABLU SLAVENSKOM RADO PRIOBĆUJEMO POSLANICU APOŠTOLSKU PLEMENITOG POREĆKOG BISKUPA:

Odkad su poćeli otimati nevinu dječicu iz narućja božanstvenoga Odkupitelja, nestaje sve vēć mile prostote i ćednosti u djetinskom srdcu, i mladež je što dalje to vēć tvrdoglava, nepokorna i zloćudna. Naši stariji držahu svoju djetu pod posluhom, i pripominjahu si one Salomenove

*) Imamo još i danas dost takovih zlohottnjakah i krvnih pijavica, koji su se nasisali bunjevaćke krvi; a sada, doćim smo stali na svoje noge i glasno progovorili svojim jezikom, s ćemera i jada ludjaćki nas psuju i pljuju. A da je na njihovu, izćupali bi nam i jezik iz ustih.

pričice : „Bzumlje, nerazbor i laskavnost su djetetu duboko u srcu, ali prut, kojim se djete kara, iztjerat će ih iz njega. — Tko nerabi prut, mrzi na sina svojega, a tko ga ljubi, kara ga za vremena.“¹⁾ Ali duh sadanjega vremena misli i vlada se drugače; on je, kako se ono veli, čovječan, uljudan, te pušća djetci na volju, da čine, što hoće; on neće, da se ono zapovjedi odlučno i oštro, čega se dječakom i djevojčicom činiti nerači, pa za to i biva sad već put, nego je nekad bivalo : „Da diete, koje se vlada po svojoj volji, čini sramotu svojoj majci.“²⁾ Gdje djetca nemole već u školi : gdje neidu često na sv. misu i nauk kršćanski, ni na izповјed i svietu pričest; gdje se malo ili ništa neha je za strah božji : ondje preuzima mah u mladjahnom srcu i razuzdanost, nepokornost, nesramnost i zloba. Dan danas i drobna djetca i nedorasla mladež idu gdješto u krčme, kavarne itd., slušaju svakojake bogomrzke razgovore, gledaju nesramne slike i prilike i sramotna djela. Vi pokojnici, častni naši stariji ! ustanite iz svojih tihih grobovah, te recite nam : je li ste vi u svojoj mužkoj dobi vidjeli, čuli i znali toliko zla i opačine, koliko toga znadu sad već i nejaka djetca ?

A što čini duh sadašnjega vremena od naše dorasle mladeži ? Mnogi mladići nepoštuju sad starijega od sebe, kako se je to nekad činilo; govore preuzetno, kad bi imali mučati i čedno slušati; osudjuju i ruže stvari, kojih nerazumiju : klate se bezposleni, i razsipaju igrom i razuzdanostju imetak, što su im ga roditelji mučno stekli i pripravili; poglavarstvom se protive, i ruše društveni mir i red kradjom, zavedenjem u bludnost i drugimi zločinu; gdje koji još i svoje vlastite roditelje pogrdjuje i kune, i ostavlja ih stare i bolestne bez pomoći i utjehe. Ah da bi nestalo jednom zla, za koje govori opet mudri Salomon : „Ima opaki rod, ima ljudi, koji psuju i proklinju svojega oca, i neblagoslivljaju svoje matere.“³⁾ To čini od naše mladeži nevjerni duh sadašnjega vremena. Gdje nestaje žive vjere u Boga sveznajućega i presvetoga; gdje neima prave ljubavi prema Bogu ni straha od božjega suda : ondje nestane i srama i svete čistoće; nemisli se ondje na božju zapovjed : „Neukradi,“ nego se hini i vara. grabi i čini se bližnjemu svakojaka škoda još i bez vlastite koristi, i zatiru se udovice i sirote, kojih suze prizivlju s neba božje proklestvo na ljudski rod. — I to smo još doživjeli, da duh vremena nedopušta ni zločinstva kazniti ili pedepsati, kako bi to trebalo po božjih zapovjedih. Ako okrutni sin ostavi svoje ostarjele i nemoćne roditelje pogibati od nevolje; ako razuzdani bludnik izda na vjeri onu, koja se je bezumno unj pouzdala; ako očite nesramnice ubijaju duše i okužuju krv pojedincem i celim obitelji; ako se zaručnici razdvoje, te podje svako svojim zlim putem, i živu u preljubočinstvu : za ta i za mnoga druga griješna djela po duhu sadanjega vremena neima pedepse. Bolje živi dandanas mnogi zločinac u zatvorih i tamnicah, nego mnogi pošten i valjan čovjek, koji mora zločinca hraniti svojimi žulji, dočim on sam zajedno sa svojim djetcom golotuje i gladuje. Za to se i dogodi koji put, da gdje koji siromašan čovjek, koji nemari za strah božji i za poštenje, pod zimu učini koji pomanji zločin, i to ne za drugo, nego da ga kroz zimu bolje prehrane u zatvoru : dotle smo došli po zlom duhu sadašnjega vremena !

Pravi duh kršćanski raduje se s radostnima, žaluje s žalostnima, i pomiluje još i svoje neprijatelje i najveće griješnike, jer smo : „Svi jedno tielo Isukrstovo, i udi među sobom, ter ako strada jedan ud, s njim stradaju svi udi, a ako se slavi jedan ud, s njim se raduju svi udi.“⁴⁾ A što čine sad oni kršćani, koji idu za duhom vremena ? Ako se odreče tko svete vjere, ili ako učini koje grdno i priješno djelo, te ako je uz to takov nesrećnik još i svećenik : to se razglašuje i raznaša takva grehota i smućna po svih mjestih s radošću i podsmjehivanjem, a ti takvi ni nepomisle, da je kršćanu sramotno, ludo se veseliti, kad bi po pravici imao zaplakati i žalovati. Sveti Pava nije imao druga uzroka, tužit se na Korinćane, osim što oni nisu marili za to, što je

¹⁾ Prič. 22, 15. i 29, 6. — ²⁾ Prič. 29, 15—2. — ³⁾ Prič. 30, 11. — ⁴⁾ 1 Kor. 12, 20. 26.

jedan od njih vele mrzko sagriješio i u griehu naprjedovao. Zato ih je on oštro pokarao, pišuć im : „Govori se, da je kurvarstvo među vami, i to takvo, za kakvo se ni među nezabožci nečuje. I vi se još nadimate i ste oboli, mjesto da plaćete !“¹⁾ Tko bi se smijao, da vidi gdje se bližnji topi u uzburkanom moru, ili gdje pada s visoka krova na kamenje ? Ili je morda ovaj smrtni život već vriedan nego li neumrla duša, koja se griehom pogubi ? Kakov je onaj sin, koji se smije, čim mu drugi oca ruže i psuju ? Nije li Bog naš otac, koji se svakim griehom uvriedi i razžali ? Ah : „Ako se nepokajemo, svi ćemo se pogubiti.“²⁾

Vjera nas uči, da je svako poglavarstvo od Boga, i da mu se podložni imaju pokoravati drage volje i Bogu za ljubav; a sad se govori samo o slobodi; svi bi rad zapovjedati, a nitkomu se neće poslušati, jer neima već u ljudi ponižnosti i duha kršćanskoga. Negda su mladji poštovali starije za njihovo veće iskustvo, razboritost i mudrost, a sad se mnogi smiju njihovim svjetom i rugaju se njihovim opomenam. Dobrota, poštenost i vjernost, one su bile nekad čovjeku na veliku čast i preporuku : a sad koji ima manje stida, već više i još se drugim na silu nameće, taj postiče veću vlast, čast i bogastvo, pa drugim gospoduje i zapovjeda. Ubožstvo i svaku nevolju su negda kršćani za ljubav božju strpljivo podnosili : a sad bi rada svi na gospodsku se odievat i živjeti, ugadjat si i uživati preko mjere i reda, ma im gospodarstvo i propalo, i nepravdom dušu si pogubili. Drugda se je kućni gospodar radostan vraćao k svojoj obitelji, te se je s njom veselio i uživao, što mu je Bog podielio : a sad ga gospodarica i djetca vide samo za stolom, jer mu je omiljela druga družba, gostilnica i igra. Otkad je počeo vladati taj nered u kršćanskih obitelji, počelo je nestajati u njih i kršćanskoga duha. Nemoli se već Bogu kao negda svaka obitelj, malo i veliko skupa; pred velike blagdane ne spravljaju se sploh gospodari sa svojimi gospodaricama na svetu izповјed i pričest, da proslave dostojno blagdane Gospodnje. Oženjeni, koji su osobito dužni davati dobar izgled neoženjenim, u svojim sastancih i društvih u gradovih govore, što nevalja, opadaju i ogovaraju bližnjega, osudjuju sve i svakoga, hule na Boga, na božju crkvu, i na sve, što je god bogoljubniku častno i sveto. Što je Isukrst objavio i učio; što svećenici, božji sluge, propovjedaju; što je nebrojeni sbor svetih crkvenih otaca od najdavnijega vremena posvjedočio, iztumačio i potvrdio žarkim bogoljubstvom i velikim umom i učienostju; što su crkveni sabori s pomoću svetoga Duha s velikom pomnjom iztraživali i proučili, pak vjernim proglasili kao nauk Bogom objavljen : što je Isukrst potvrdio svojim slavnim uzkršenjem, apostoli i bezbrojni mučenici oboga spola posvjedočili svojom mukom i smrtju : sve te častne i spasiteljne nauke prosudjuju sad laskavni i neviešti ljudi u svojim sastancih po krčmah, kavnah i drugih mjestih, i pogrdjuju i zameću, čega nikad dobro proučili nisu. Duh sadanjega vremena odriče se Boga i nade u blaženu vječnost. Bogastvo i časti, razblude i naslade u ovom životu : to mu je jedini raj; a siromaštvo i vremenite nevolje; to mu je jedini pakao; raj i pakao u vječnosti : to je njemu sujetna, prazna vjera. (Slidi.)

D O P I S.

Subatic a, 29. Velj. — G. Uredniče ! — Po svoj prilici povestće se velika rič, i mlogo će se govoriti o sadašnjoj po novim zakonu uredjenoj i sastavljenoj općini u Subatici. Radi boljeg upoznanja i urazumljenja stvori, ja sam točno i poimence razredio članove i činitelje naše varoške nove oblasti slidećim načinom :

Subatička općina broji 112 virilni i 112 izabrani skupa 224 člana, među ovima ima :

I. Bunjevci viriliste :

Stipić Lazo plaća poreza 1270 frt. Stipić Jakov p. p. 1285 fr. Stipić Joso p. p. 1242 fr. Stipić Petar p. p. 1194 f.

¹⁾ 1 Kor. 5, 1—2. — ²⁾ Luk. 13, 5.

*Mačković Béno plaća poreza 834 forinta, Kuntié Franjo p. p. 598 fr, Vukov Joso p. p. 561 fr. Vujković cvijin Joso p. p. 496 fr, Dulic Ivan Grgin pp. 447 fr. Dulic Joso pp. 448 fr, Vukov Ivan pp. 427 fr; Mamužić Joso pp. 410 fr. Vujković cvijin Martin pp. 374 fr, *Sarčević Martin pp. 365 fr, Malagurski Pajo pp. 362 fr, Malagurski Luka 356 fr, Stantić Fabian pp. 355 fr, Poljaković Eremija pp. 348 fr, Gabrić Antun pp. 336 fr, Skenderović Ivo pp. 334 fr, Lipoženčić Pajo pp. 347 fr, Lipoženčić Tome pp. 332 fr, Malagurski Joso stariji pp. 330 fr, Vidaković Mate (mukić) pp. 320 fr, Prčić Nikola pp. 320 fr, Gabrić Joso pp. 311 fr, Vujković cvijin Tíme pp. 299 fr, *Prčić Ambrozia pp. 271 fr, Malagurski Joso mlađji pp. 270 fr, *Milodanović Ivan pp. 265 fr, Vojnić tunić Timo pp. 261 *Gjukić Kalor pp. 251 fr, *Gjukić Ilija pp. 304 fr.

II. Srbli viriliste.

Manojlović Šandor plaća poreza 558 fr.. *Manojlović Milo pp. 503 fr, Dobroević Jovan pp. 484 fr, *Milinović Steva pp. 402 fr, *Manojlović Gjuro pp. 400 fr, Aradski Uros pp. 380 fr, Radišić Pera pp. 374 fr, *Dimitriević Joca pp. 291 fr, Krnjaški Rada pp. 254 fr, Batić Marko pp. 330 fr. Skupa bunjevački i srbski virilista 43 i plaćaju poreza 19,238 fr.

III. Izabrani bunjevci.

Mamužić Bolto stariji, Bogesić Pajo, Skenderović Koloman, Paušić Joso, Mamužić Stipan, *Mamužić Lazo, Matković Albe, Stantić Ivan, Rogić Alojzija, Ostrogonač Joso, Vilov Sandor, Vuković Simun, Peić Joso, Perčić Petar, *Vojnić Hajdukov Enok, *Išpanović Fabian, *Vojnić hajdukov Laslo, Lovrić Matija, Vuković Luka, Budinčević Lazo, Gabrić Nikola, Gjelmiš Nikola, Ifković ivandekić Joso stariji, Matković Joso, Sarčević Matija, *Stantić Jakov, Vidaković mukić Pajo, Dulić Gjeno, Lučić Jakov, Mamužić Blaško, Mukić Andria, Paušić Bolto, Prčić Ivo matin, Rožić Ivan, Stipić Joso Šrabov, Vojnić purčar Joso kuzmanov, Vukov Fabian, Sudarević Mijo, Dulić Marko, Mukić Kalor, Čović Marko, Sudarević Lazo, Radnić Joso, Ferenčević Joso.

IV. Izabrani Srbli.

Georgević Miloš, Konjović Jovan, Suvajčić Moco, Krnjaški Ignja, Zarić Dimitria, Ruski Alexa, Lukić Stevan, Krnjaški Gjuro, Stojanović Grga, Vasić Nikola, Vučić Božidar, Ostoić Filip, Jović Panta, Aradski Jefto mlađji, Krnjaški Jova Radovan.

V. Viriliste općinari koji osičaju i bunjevački i magjarski :

Vojnić Barnabaš plaća poreza 2156 fr., Vojnić Luka stariji pp. 1284 fr, Vojnić Luka mlađji pp. 560 fr, Vermeš Fabian pp. 1542 fr, Antunović Lajoš pp. 624 fr, Vojnić hajdukov Antun pp. 619 fr, Kulunčić Stipan pp. 593 fr, Poljaković Alojzija pp. 445 fr, Milodanović Stipan pp. 429 fr, Zelić Mate pp. 411 fr, Antunović Stipan pp. 340 fr, Marković Lacića pp. 1120 fr, Szarić Kalor pp. 1040 fr, Prčić Joso senator.

VI. Odrodjeni.

Vojnić bilečev Gabor plaća porez 4196 fr., *Vojnić bil. Markus pp. 1292 fr, Vojnić bil. Šandor pp. 2486 fr, Vojnić bil. Šimun pp. 1838 fr, Vojnić bil. Tošo pp. 1783 fr, Vojnić bil. Mate pp. 1754 fr, Vojnić bil. Dini pp. 883 fr, Vojnić bil. Geza pp. 840 fr, Vojnić bil. Ödön pp. 346 fr, Vojnić bil. Otto pp. 323 fr, *Vojnić tunić Daniško pp. 261 fr, *Mukić Mukia pp. 2052 fr, Mukić Aurel pp. 1530 fr, Mukić Ernest zastupnik, *Sučić Karla pp. 1871 fr, *Zomborčević Vince pp. 544 fr, *Zomborčević Franjo pp. 335 fr, *Parčetić Felix pp. 278 fr, Jakobčić Imre pp. 1173 fr, *Probojčević Ivo prepost pp. 393 fr, *Bačić Miško pp. 538 Antunović Maté pp. 317 fr, *Antunović Palia pp. 452 fr.

Što se narodnosti tiče : virilista pravi bunjevaca i srba ima 43, a izabrani općinara bunjevaca i srba

ima : 44, u skupa 87. Medju ovima * naznačeni 14, znadu jezik magjarski.

I tako u općini subatičkoj medju 224 općinara ima 73 bunjevaca i srba, koji neznajući jezik magjarski, neće biti kadri, u općini svoja ustavna prava izvršivati, nit će moći pozivu svome i povirenju svojih birača odgovoriti i nji zastupati. — te tako će biti lutke u rukuh kolovodjah : Šestariće u kartama, a kad tribalo bude u d a r a t, ono će se čobani i sa desne i sa lije strane priko ledja njevi tući, a narod bunjevački će trpiti i gorko osiçati !

Što se jezika bunjevačkog tiče : potpuno znaju i govore u V. i VI. razredu imenovani, koji su sa * naznačeni, i u opće sva općina razumi bunjevački jezik — izuzevše — na žalost u VI. razredu imenovane osobe, familije Vojnich — bilečeve i nekoliko pravi rodjeni madjara zemljodilaca, a ostali svi, budući da su rukodilci, zanatlije, trgovci znadu i naučili su jezik subatičkog stanovništva zbog zanata, trgovine i uživanja svoga.

Ovako je sa narodnostima i sa jezikom.

A što se inteligencije tiče : magjari imaju 1. septemvira — vrhovnog zemaljskog sudca. 1. fõispanja — nadžupana. 1. pridsidnika k : suda. 6. prokatora, medju kojima. 2 tiraju prokatorstvo. 2 zastupnika na saboru. 2 doktora-ličnika. 2 profesora. 1 svećenika, — a bunjevci i srbi imaju : 1 septemvira — vrhovnog zemaljskog sudca. 5 prokatora, medju kojima 1 tira prokatorstvo. 1 pravnik — juristu. 3 zvaničnika. 1 svećenika, — a u opće srbi viriliste pripadaju inteligenciji.

Viriliste subatički skupa plaćaju poreza 72,302 frta, u ovu sumu pravi bunjevci i srbi plaćaju 19,734 frti, a da uzmemo viriliste koji osičaju prema rodu svome, plaćaju bunjevci i srbi, gotovo polovinu.

Ovo je po duši i istini sastavljeno, i evo na javnost iznešeno. Kome nije razred — klasifikacija ova po volji učinjena, i kome u kolu svom nije milo : taj u kolu nek neigra, — ima priliku ovim istim putem izpraviti i poreći.

Može se sa ovim zemaljska uprava, osobito pak prisvitli župan g. Mate Lenard lipo poslužiti, koga se stvar ova iz bliže tiče. A mi će mo kad dogje do ruke, naše obširnije reći.

Redovni dopisnik.

Izkaz milosrdnih prinesakah za podporu stradajućih u Hrvatskoj i Slavonii kod uredništva Bunjevački i Šokački Novinah položenih :

Bunj. i Šok. Nov. 10 fr. Presviet. Ivan Nehiba veliki Predstavnik 5 fr. NN. 1 fr. Franjo Lichtenšteiger 5 fr. Konstantin Schuster 5 fr. Ivan Hopf 5 fr. Ivan Molnar 4 fr. Grga Bago 2 fr. Ivan Majorošy 1 fr. kanonici. — Antun Szabadoš 50 n. vicerektor, Ladislav Goor 2 fr. Štampara 40 n. Antun Gajary 2 fr. udova, Stjepana Tömleny 1 fr. Franjo Drašković 1 fr. Koloman Ugroczy 1 fr. Anna Felix 1 fr. Ignatia Horvath 2 fr. Laszlovszky A. 1 fr. NN. 50 n. Stjepan Kovács 1 fr. Julio Erdössy 2 fr. Rudolf Šimigh 1 f. Ljudevit Hoffmann 2 fr. Karla Werner 50 n. Adolf Kurcz 1 fr. Julio Apathy 3 fr. NN. 50 n. Gjuro Kovacs 1 fr. R. P. 1 fr. Karla Jeney 50 n. H. K. 50 n. U ime Isusovo 1 fr. Antun Mocsy 1 fr. Márko Reich i Sinovi 3 fr. Stern 50 n. NN. 1 fr. Franjo Szabo 2 fr. Behr B. Leopold i brat 1 fr. NN. 40 n. Karol Halmay 50 n. Manić Jukić kapelan 1 fr. Ukupno 80 fr. 80 novč.

G. Cernadak Slavnog odbora Narodne stranke blagajniku na istog Plemenitog odbora slobodovoljno razpolaganje odaslano po Uredništvu.

R A Z N E V I S T I.

— U našem peštanskom Saboru radi se ko na moju — od jutrašnjeg 9 sata do polpodne trećeg neprikida se vićanje. Bojimo se da zastupnikom nezabole glave, jerbo ih se nalazi za koje bi šteta bilo.

— Da „Nar. Nov.“ nepišu nebi vjerovali — da

se u Hrvatskoj silovito utjeravanje poreza s oskudicom po-sestrilo.

— U Peštanskom Saboru g. Stratimirović dokaziva da bi granica po sadanjem uredjedju od 100 hiljada duša slala jednog zastupnika u Sabor, kada u drugih stranah Ugarske jedan spada na 30 hilj.

— Magjarske Novine g. Mihajloviću zagrebačkom Nadbiskupu već i naslidnika podmeću — dakle ipak će istina bit da se zahvalio.

— Na Hrvatsku čeka oštar izborni boj, unionistička stranka izaslalaje svoje volentere — da izgledaju miesto : gdje bi se na ognjištu narodne stranke razgrijati, i što od narodnjačke slave otkrjniti mogli.

— Ko bi htio da mu se slobodne misli i osićejanja štampaju tom nebi smieli savetovat da idje u Zagreb, 45 br. „Obzora“ izgleda ko vojnik povraćajuć se iz žeštoka boja, u kom je teškom mukom život shranio, konfiskacia nanelamu je silae rane.

— Zagreb je 24. Veljače u oči sv. Matie Svečano pozdravio svojeg bivšeg zastupnika, plemenitog Hrvata Matiu Mrazovića. Krasan je govor rekoh g. Otmar Bušić, koji sja je biserom čuvstva narodnih, i prilivase u svjetlih traci h vrlinah slavljena muža. Zaključujuć ga slidećim : biti će nam svaki teret lahak. svaka rana sladka svaka suza mila, i ugodna boreć se s Tobom vrli mužu za sveta prava naša, a veselje postostručeno poslje svršena boja.

— Veoma dvojimo da bi onaj put umirenju i spasu obće Kraljevine vodio — kojim je udarilo naše ministarstvo u poslu Hrvatskom i Srbskom. Narodi se tuže : da im autonomia povriedjena, što u zao glas donosi našu ustavnost, tako nam se čini: da se nikom silom uzbudjuju pitanja, a riešenje povlači.

— Sultana rada bi u Turskoj uveo naslidstvo u priestolju po cijoj Europi navadno : da vladaoca sledi sin a ne brat. Običaj u turskoj okrjeli teško se izmjenjiva, i odud može šta koristna se izleći — po tužnu raju.

— Kako se vidi nimci se s družili sa židovih, magistrat Troppovski neosvrće se na grozenje puka — već umišća židova u pučku školu za učitelja.

— U Carigradu crkveno pitanje bugarsko opet je zapelo. Tako nam se čini: da bi koristno bilo ako bi Rim uzajmio jedno dobro dielo svojeg pritiranog centralisma Carigradu, da se iztočna crkva sačuva od razsula, a ona da se ne smežura i po sav kršćjanluk bi koristilo : ako bi se tamo talianska a ovde grčka lakomost suzbila.

— Rumani se tuže : da su im nimci i židovi zanat i trgovinu prioteli — i misle da će samo tako moći sebe spasiti od ove dvostruke navale — ako će se narodno obreći: da nimcu i židovu ništa neće prodat niti će šta od njih kupit.

G A Z D A L U K.

Takvih poljodilacah valjada neima na svijetu koji nisu izkusili : da naše sitve, livade, i voćnjake nikakvih odažio nebi od oštetovanja sačuvali, da Bog nije postavio i druge nadzritelje van ovih; mravi, crvi, gusenice i svakojake bube silnu bi štetu načinile, da Bog nije postavio ptice za čuvare, ove dakle netriebe koreniti — i najskole gnjizda im nije slobodno kvariti — ako se i koja ustrili — da se čovjek izdovaljava, al neka je daleko od nas nakana iztribljenja jel će naše onda hranivo izisti crvi i mravi.

Prije 100 godinah još i učeni gospodari u Šlezkoj pisali su o uporabljenu strojevah u poljodilstvu kano o kakvoj ludoj pretjeranosti, a sad već neima struke u kojoj se nebi strojevi uporabili. Onda su još i tamo baš tako zemlje na tri ornice dielili, i jedna je za ugar ostajala, bez da su je travom posijavali, a živine na pašnjaci se grčile a sad u moravskoj i českoj smatraju ove stvari — kano takve koje o neznanosti svidočbu polažu, tako je bilo u ovima zemljama prije 100 godinah, košto je kod nas ponajviše i danas; odtud

se vidi koliko smo u drimežu zaostali. Pak naši poljodilci još ni to neće da uvidjaju; da se po zemlji razkomadanoj podkrajdiva skupo vrieme, jednako taji svojina zemljišta, i napridovanju bedemi uzdižu.

Sgadja se da na selištam i pašam drugiaš proraste mah — pak uguši travu. Mah škodljivi ovako trieba uništiti. Navuč trieba u jednu hrpu piska, i tog posut po slojevi gypsom i onda ga svaki dan vuškiom polivat, i posli svaki osam danah svu hrpu dobro razmišat, posli 5 sedmicah valja tako opravljen pisak iznet i ona miesta posut gdje se mah ukazo, pisak će mah ugnjetat i trava će dobit snage da se protura zagusti. i tako utamanih mah.

Nije dosta znati što proizvesti, već valja i to izumiti. Kako ćemo ono što nam pritiče umit tako uzdržat, ili prodat — da se trud i trošak naplati.

Odavna su ljudi iznašli da se voće zadržaje i u daleke zemlje prinaša : u sudovi čvrsto zatvoreni, a sad su već i to iznašli, kako valja puter, maslo neiztopljeno, na dugo vrieme u friškoći uzdržat, i kud nas je volja prineti, iz Kopenhage nose sad maslo čak u kitaju i Brasiliu priko inglezki rukuh, načinu sud od lima — taj postave daskama slanom vodom natopljenima, u ovaki sud nameću masla — čvrsto zatvore i nose u trgovinu, pak nepokvaren, kanda suga onda izmeli dospije u kitaju ili Brasiliu. Al ove ljude netriebe silom tirat da svoju diecu u školu šalju, oni se tomu smiju kad čuju da ima i takovih ljudih na svijetu : koje još i na to valja gonit.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 2. Ožujka. Vuna drži se jednako u cieni, osobito se traži škopčia vuna. — Svinji magj. i srb. 31—33 n. niže vrsti 28—30 n. za izvoz 33—33¹/₄ n. Vario grah bio 4 fr. 75 n. — 5 fr. sitan 5 fr. 25 n. Kaša 6 fr. 25 n. Grašak 6—7 fr. Sočivo 5 fr. — 7 fr. 50 n. Mak 10—12 fr. Proja aust. mirova 3 fr. 20—30 n. Bükonja 3 fr. 25—75 n. Muharika 4 fr. 50 n. — 5 fr. Konap sime 3 fr. 15 n. 60 fn. Paprika utučena 22—23 fr. Med 20 fr. 50 n. — 22 fr. 50 n. u satima 18 fr. 50 n. srbs. 16 fr. Vosak 100—101 fr. Pekmez 11—11 fr. ¹/₂ n. Šljive prve 12 fr. druge 10¹/₂—11 fr. Mast bez suda 36 fr. sa sudom 38 fr. Slanina 33—33¹/₂ fr. Kože neučinj. magj. krrav 30—31 fr. par ni-mač. volov. 76—76 fr. maž. krav. 78—86 fr. umr. 78—82 fr. prisnosoljene 44—45 fr.

CINA RANE. Pešta, 2. Ožujka. Čisto žito banatsko : 81 fnt. 6 fr. 20—30 nov. 87 fnt. 7 fr. 15—20 nov. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 25—35 n. 87 fn. 7 fr. 20—25 n. bačvansko 81 fn. 6 fr. 20—25 n. 84 fn. 6 fr. 80—90 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 60—70 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 75—85 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 85—90 n. Kokuruz mir. 4 fr. 25—30 n. Proja 82 fn. 3 fr. 10—20 n.

Baja, 2. Ožuj. Žito 83 fnt. 5 fr. 90 n. 80 fn. 5 fr. 50 n. napolica 78 fn. 4 fr. 30 n. 76 fn. 4 fr. raž 76 fr. 3 fr. 60 n. 75 fn. 3 fr. 40 n. ječam 66 fn. 2 fr. 60 n. 63 fn. 2 fr. 40 n. zob 44 fn. 1 fr. 70 n. 42 fn. 1 fr. 60 n. kokuruz 90 fn. 3 fr. 30 n.

Visina vode dunavske.

Pešta 2-og Ožujka. : 2' 9" nad 0. raste.

Požun 2-og Ožujka. : 6' 2" nad 0. „

Vrieme Liepo. Al se tuže ljudi na mrzlo, koje uzvlači koran sitve.

Poruke uredništva.

Sükösd : G. S. K. Željani broj suviše nenalaze se. — Subatica : * Kasno je prispilo, na pitanje nemožem odgovoriti. — Sz.-István : G. S. G. Dobroje, i vriemenom u snovat će mo. — Cetinje : G. D. M Izpuniće se vaša želja.